

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Voința unui întreg popor: DA! - păcii, vieții, muncii și creației

SUPREMA RAȚIUNE

Coincidența face ca exact în aceste zile când se împlinesc doi ani de la istoricul eveniment pe care l-a reprezentat Congresul al XIII-lea al P.C.R., țara, poporul întreg, să participe la unul din momentele esențiale și cu mare putere de exemplu pentru umanitate, răspunzând astfel chemării președintelui României, secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Referendumul păcii, al voinței și acțiunii de pace, în acest fel ar putea fi numit acest moment care, în toată motivația sa, are vii și adânci trimiteri în munca și viața națiunii, în știință, cultură și artă, după cum are adânci și vii temelii în toată istoria noastră, mai mult decât milenară. Acest referendum prin care spunem DA păcii, DA vieții, muncii și creației. Este o voință unanimă în acest gest, după cum o voință unanimă este în tot ce a spus și a îndemnat președintele țării.

Un sentiment de profundă mândrie patriotică ne stăpânește pe toți, știind că, din între eroii neamului, citor al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu este și un ferm apărător al idealurilor de pace și de progres ale omenirii, Eroii și Păcii. Din gândirea, din concepția și demersurile sale își trage seva aca luma a inteligenței și conlucrării internaționale, o lume fără arme și fără războaie, în temelii unor asemenea înalte simțăminte s-a desfășurat în Capitală impresionanta adunare populară consacrată dezarmării și păcii. În temelii unor asemenea înalte simțăminte a sîmțată cînvîntarea secretarului general al partidului.

Document de o amploare și substanțială analiză a condițiilor vieții internaționale, această cuvîntare se constituie și într-un document programatic al votului nostru din cadrul referendumului.

DOI ANI DE LA CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R.

Exemplara conștiință

Este cert că marile momente ale istoriei noastre contemporane, acele momente cu putere și semnificație de destin în munca și viața poporului, pe cit de colective, pe atât de esențiale și individualizate la scară tuturor biografiilor, au în matca și peceata lor și acea singularitate a creației, poartă — prin însăși importanța și perspectiva lor — și acel orizont de amploare și omniprezență revelată prin care se definește spiritul creator. Din acest unghi, cel de al XIII-lea Congres al partidului se constituie într-o parte inseparabilă a memoriei realității noastre celei mai complexe și a deschiderilor pe care această realitate le-a trăit și le trăiește, în consens cu propriile noastre cerințe și posibilități, cu dezideratele progresului și civilizației din lumea contemporană. S-au împlinit în aceste zile doi ani de la evenimentul pe care l-a reprezentat marele forum comunist, un răstimp scurt din perspectiva a ceea ce sîntem chemați să gîndim și să înfăptuim dar și prin prisma acestei unități de măsură, prin prima realizărilor care fac din harta economică și socială a patriei un vast perimetru de afirmare a personalității umane, creatoare, el ne apare ca o deosebită și clară dinamică a acelei realități de care vorbim, o confirmă și se confirmă în aceeași timp ca unul dintre acele hotărîtoare repere de conștiință prin care am putut lua și luăm act de noi, trecînd într-o nouă etapă, spre noi trepte, spre noi împliniri. Pentru că el s-a înscris în seria tuturor forumurilor comuniste care au propulsat pe noi culmi societatea socialistă românească și face legătura cu acel moment inaugural — Congresul al IX-lea al partidului — marcînd totodată o etapă nouă, superioară, în toate planurile vieții materiale și spirituale. El este un capitol eroic și generos al istoriei pe care o trăim și o cunoaștem sub numele de Epoca Nicolae Ceaușescu și în acest chip ni-l relevăm și subliniem important.

„MA ADREZĂZ OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ, ARTĂ ȘI CULTURĂ CU CHEMAREA DE A SPUNE, ÎMPREUNĂ CU ÎNTREGUL POPOR, UN DA HOTĂRIT ÎN CADRUL REFERENDUMULUI ȘI DE A ÎNTĂRI VOTUL LOR PENTRU DEZARMARE ȘI PACE, ANGAJÎNDU-SE ȘI MAI PUTERNIC, CU TOATE FORȚELE, ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMELOR DE MODERNIZARE ȘI PERFECȚIONARE A ORGANIZĂRII PRODUCȚIEI, DE PROMOVARE A PROGRESULUI TEHNIC ÎN ÎNTREGEA ACTIVITATE ECONOMICĂ, ÎN DESFĂȘURAREA LARGĂ A NOII REVOLUȚII TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ÎN ȚARA NOASTRĂ. FACEȚI TOTUL PENTRU CA ȘTIINȚA, ARTA ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL SĂ SE AFIRME TOT MAI MULT CA FACTORI FUNDAMENTALI AI PROGRESULUI MULTILATERAL AL SOCIETĂȚII SOCIALISTE ROMÂNEȘTI, CA O PUTERNICĂ FORȚĂ A CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE ȘI COMUNISTE ÎN PATRIA NOASTRĂ, CA O PUTERNICĂ FORȚĂ A PACII !

NICOLAE CEAUȘESCU

Dreptul omului la viitor

Pacea este suprema condiție a muncii și a creației. Toți creatorii bunurilor materiale și spirituale, întemeietorii de cultură și de civilizație sînt luptători pentru pace prin chiar temeinicia lor strădanie de a sporta mai binele lumii gîndind și muncind. Memoria umană cere alert și uită repede, dar faptele rămîn fapte. Pentru că fascismul s-a ajuns la lada de gunoi a istoriei s-au jertfit zeci de milioane de oameni. Prețul păcii a în-doliat omenirea. Pentru cei care l-au trăit, memoria acelor ani este vie, o experiență comună de care oamenii nu se pot despărți. Cine nu oriveste în urmă să cu deplină luciditate este un condamnat al vieții. Istoria trebuie să devină o lecție pentru umanitate, fiindcă pacea face parte din destinul umanității, este un mers de viață însuflețitor, dincolo de-al cărui orizont nu mai există nimic. Finalul războiului nu are variante: întotdeauna mor oameni. Dacă omenirea nu se opune, războiul al treilea mondial va izbucni mai brusc decît cele care l-au precedat iar consecințele lui vor fi incalculabile. Să opunem amenințărilor cu un nou război amintirile încă vii ale celui care abia a trecut.

Al. Rosetti

Continuare în pag. a 7-a

Continuare în pag. a 7-a

Strălucirea umană

Literatura nu poate împiedica războiul mijloacele pentru ca oamenii să dozească pacea. Responsabilitatea scriitorului în afirmarea unor valori spirituale a căror finalitate să servească omului, existenței și demnității sale, a devenit în ziua de astăzi o condiție a creației. Dincolo de granițe geografice și lingvistice, dincolo de curente și stiluri, literatura transfigurează datele și evenimentele realității pentru a transmite omului integral adevărul, ca un luminos semnal de avertisment. În actualele condiții internaționale deosebit de grave, cînd dreptul la viață, dreptul sacru al omului la muncă și la visare este mai mult ca războiului, literatura și arta, creația și știința trebuie să devină un sprijin cardinal pentru ca toate forțele progresului și ale păcii să se manifeste într-o solidaritate de granit în intensificarea activităților de imediere a unui nou război, echivalent cu o definitivă catastrofă planetară. Scriitorul, martorul credincios al

umanității, nu și-a pierdut niciodată încrederea în omul care nu poate trăi fără idealuri, fără speranțe, chiar atunci cînd pacea lumii este grav amenințată. El n-a încetat niciodată să trudească pentru ca orice pagină tipărită să

Virgil Teodorescu

Continuare în pag. a 7-a

SEMĂNĂTORII

Unii dintre noi au mai apucat gestul clasicizat al semănătorului cu brațul avîntat peste brazda care asteaptă semințele. Mina lui întinsă simbolizează viitoarele lanuri, bucatele toamnei; belsugul roadelor. Altfel zis, gestul semănătorului este gestul păcii.

Există și altfel de semănători. Mina lor nu aruncă grîul ci boabele zizaniei. Brațul lor rezept peste capetele oamenilor își are și el produsele sale. Ele se numesc disensiunea, discordia. Gestul semănătorului de vînt are un singur rost: cultivarea conflictelor.

Există oameni care trăiesc din cultivarea conflictelor, cum trăiesc alții din cultivarea grădinilor.

Oaspeților donți și nedoriți români le-au ieșit întotdeauna înainte cu semnele păcii. „Cit sîntem încă pe pace, eu îți zic bine-ai venit”. Pîinea și sarea întinsă noului venit se face cu aceleași mâini care au aruncat rodoarea sîmînții.

România propune și astăzi, printr-un fapt la fel de simbolic și de grăitor, pacea. Este încă o dată cînd românii ies înaintea lumii cu pîinea și sare.

M. Ungheanu

A. I. Zăinescu

PERMANENȚA IZVOARELOR

Prestigiul creației folclorice

Fără îndoială, vom subscrie cu toată convingerea la fraza în care Adrian Pociu precizează, chiar în Cuvîntul înainte la cartea sa, „Estetica oralității” (Ed. „Minerva”, 1990) că invită pe cititor să accepte participarea la un dialog științific nou, „pe tema însușirii esențiale a folclorului, oralității” (p. 7).

Dar, în pofida acestei frășături, care subliniază că folclorul se creează și circula prin CUVÎNT, spus sau cîntat, în pofida faptului că la începutul constituirii folcloristicii ca știință, filologia, cu care folclorul avea atîtea puncte de contact, era chemată să-l arate „calea sănătoasă” (Ovid Densusianu, Folclorul. Cum trebu-

ie înțeles, ed. a II-a, 1937, p. 25), grauriile și dialectele au fost puțin invocate și studiate, cu referire la creația folclorică.

Nu ne are în vedere că grauriile populare reprezintă, în fond, un patrimoniu cultural inestimabil și exprimă, cel mai fidel, creativitatea unei etnii.

Intr-o comunitate umană în care comunicarea lingvistică s-a efectuat, secole de-a rîndul, pe cale orală (documentele scrise apar relativ tîrziu, sporadic și nu au ponderea acelor vor-

Valeriu Rusu

Continuare în pag. a 7-a

Reverberație

Generația celor care au cunoscut războiul ca pe o stare de încordare extremă, ca pe un fel de a trăi pe granița dintre viață și moarte, ca pe un fel de a te despărți în fiecare zi, în fiecare clipă de orice iubire, de orice speranță.

Generația celor ce s-au născut imediat după război, poate pe locurile rămase pustii în case și în sulițe, cu povestile proaspete despre moarte și despre singurătate sunînd încă în auz.

Și generația celor mai tineri pentru care războiul deveni poate numai film ori literatură ori veste de neînțeles dintr-un colț al lumii unde încă se moare, de glori, de bombă, de ură, de absurditate.

Adică, noi toți care trăim într-o țară unde am învățat să ne măsurăm zilele prin muncă și prin speranță, prin dreptul la via. Nu de opțiune este vorba. Cum să legi între soare și bezna, între viață și moarte, între mine și niciodată, altceva decît soarele, viața, mi-nelne? Ci de a înțelege că starea de pace trebuie să se construiască prin fapte, fi-rește, palpabile, că numai vorbind despre pace s-ar putea să n-o avem niciodată. Sau ea să fie, ca și pînă acum, doar un cîmp de așteptare, cu degete tremurînd pe trăgaci ori pe butoanele marilor mașini specializate în rețezarea de nu

Nicolae Dan Fruntelată

Acoperit cu aur

Pacea e dreptul meu, singurul meu drept pe care mi-l apăr cu viața, fiindcă Pacea aparține copilului meu și nimeni pe lume nu ma poate duce în ispită cu vorba că feței mele îi trebuie altceva decît sănătate, pace, bunăcuviință. Iubesc Pacea, fiindcă-i iubesc pe ai mei, fiindcă-mi iubesc Țara și, la urma urmelor, mă iubesc și pe mine însumi cu aceeași dragoste cu care m-au înconjurat părinții.

Pacea înseamnă, pentru lumea noastră, a fi plin de dor și miracole. Pacea e piinea noastră de dimineață, lumina prinzului și liniștea de cină. Pacea este, de bună seamă, cuvîntul care în alfabetul nostru se poate acoperi cu aur.

Pacea este acerea pe care o împart, din inimă, cu toți oamenii Pămîntului.

Fănuș Neagu

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI — EROUL PĂCII

UN EVENIMENT AL ISTORIEI

Istorie de meserie, aud, citesc, spun de atâtea ori „A fost un eveniment istoric” și întotdeauna verbul e la trecut: a fost. A trebuit de fiecare dată să se scurgă timp pentru ca un eveniment să capete atributele de „istoric”: numai în perspectiva anilor, deceniilor, secolelor, el a căpătat dimensiunile care îl fixează în memoria umanității, adică în istorie. Acum spunem cu toți despre referendumul de miine; va fi un eveniment istoric. Înainte ca el să fi avut loc, știm, de pe acum, că el va intra întru marile și nobilele fapte ce împodobesc marea carte a istoriei românești. Și cum să nu fie un eveniment istoric? Planeta noastră trăiește în umbra ogivelor nucleare. În competiția, risipitoare de atita muncă și atitia bani, a înarmărilor, obiectivul de atins este acela „capacitate reciprocă de distrugere” (Mutual Assured Destruction), ale cărei inițiale în limba engleză sună, printr-o ironie întâmplare „mad”, adică „nebu”. Securitate prin posibilitatea anihilării reciproce! Intr-adevăr, o nebulă. Și ca și cum planeta noastră nu mai este încă pătoare pentru rachetele de tot felul, cursa înarmărilor este pe punctul de a se muta în spațiul cosmic. Sînt luate în considerare lasere cu raze X, și alte dispozitive care să facă din cerul instelat o boltă a morții. În această lume, România, prin gîsul președintelui ei, Nicolae Ceaușescu, îndreaptă un apel la rațiune: să nu mai discutăm despre dezarmare, înarmîndu-ne, ci să trecem de la vorbe la fapte și iaă, noi românii, oferim un exemplu: reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, chemînd pe toți să se întrecă în această cursă a păcii.

Inițiativa noastră pornește din cugătarea adîncă și responsabilă a președintelui Nicolae Ceaușescu, pătruns permanent de grija pentru pacea și independența poporului român, pentru pacea și independența popoarelor lumii. Președintele nostru s-a identificat cu aspirațiile cele mai profunde ale omului și ale omenirii: libertate, securitate, pace. În slujba lor, și-a pus întreaga sa activitate, în care marile însușiri personale se răsfrîng în tradiții istorice de vechime milenară.

Istoria poporului român este istoria unui popor dedicat păcii. Acum 2500 de ani, cînd strămoșii noștri geto-daci au intrat, prin opera lui Herodot, sub reflectorul istoriei, ei luseră hotărîrea, care l-a surprins pe „părintele istoriei”, de a rezista unei puternice cuceriri, împăratul persan Darius I. Fapta lor a căpătat o semnificație emblematică: nu am purtat războaie de cucerire, nu am rivnit bunurile nimănui, dar ne-am apărat de fiecare dată cu o strășnicie care i-a înfricoșat pe invadatorii (Bazaid, înfrînt la Rovine, a trecut Dunărea înapoi „fără vad”) și i-a umilit pe contemporani.

Marele nostru istoric, Nicolae Torga, a re-levat, prin analiza lexicului limbii române, firea pasnică a poporului român. În conferința lui „Războiul și pacea în sufletul poporului românesc” inclusă în acela admirabil „Sfaturi pe întineric”, el observa: „E foarte interesant pentru bildețea sultelească a poporului nostru că din contra, latin pe care noi l-am pierdut, s-a făcut acel către, care înseamnă nu

ponere înimică asupra cuiva, ci îndreptare prietenească spre dînsul”. Iată, cuprins într-un singur cuvînt o întreagă filosofie de viață: nu am fost contra nimănui, de nu a vrut să ne robească sau să ne răpăscă vatra străbună, ci ne-am îndreptat către toți cu gîndul curat al înțelegerii și concurenței.

În această scriere capitală pentru gîndirea românească în evul mediu care sînt „Invățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie” citim acest îndemn: „să nu iubiți răzmeriele și războaiele”, țîșnit din lunga experiență a unui popor care, domie să muncosă și să înfaptuască tot ceea ce marile sale talente îi îngăduiau, s-a văzut silit să lase plugul, mistria sau pana pentru a lua palosul și arcul spre a-și apăra pămîntul și libertatea. În lupte, în bejenii, în ceasuri de răstîrse, nicicînd gîndul la creație nu ne-a părăsit. Am așteptat mereu ca urgiile invaziilor să se potolească pentru a ridica din scrum și ruine, lărași și iarăși, ceea ce fusese ruinat și pornind-o de la capăt să înălțăm mai bine și mai frumos ceea ce fusese spurberat. Am auzit de altăea ori întrebarea: de ce noi, românii, n-am înălțat, ca în Apus, orgolioase catedrale sau palate de poveste, ci ne-am multumit cu un Voroneț sau cu o Mogoșoaie? N-am avut genul creator al apusenilor? Răspunsul l-a dat tot un apusean: marele medievist francez Ferdinand Lot. Ceea ce se uita preadesea în Occident, este că marea civilizație medievală și renascentistă a acelei părți a continentului a înflorit prin sacrificiul celor care în est, au îndurat șocul migrațiilor și năvălirilor. Și între ei, noi, românii, am izbutit marea performanță de a ne păstra, singuri în Europa de sud-est, ajunși sub dominația otomană, instituțiile noastre politice, administrative, militare, silind super-puterea care era Poarta otomană să ne recunoască în scris statutul de autonomie.

Grație conservării identității noastre politice, prin continuitatea statului în condițiile recunoașterii statutului de autonomie, societatea românească a putut să-și manifeste, atît cît au iertat vicisitudinile istoriei, capacitățile sale de creație. Atacăți sau cu teritoriul național transformat în cîmp de bătănie între marile puteri vecine, românii au înțeles mai bine ca oricine, că pacea și creația sînt indisolubil legate. Miron Costin a spus-o în cuvinte memorabile: „Fost-au gîndul meu, iubite cîtitorile, să fac letopisetul țării noastre Moldovei din desălecețul ei cel dintîi, carele au fostu de Traian împăratul și urdzîsam și începutu letopisetului. Ce sosiră asupra noastră cumplită acestea vremi de acum, de nu sîm de scrisori, ce de griji și de suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gîndu slobod și fără valuri trebuie,șe, Iacă noi prăvim cumplită vreme și cumpănia mare pămîntului nostru și nouă”. Românii au rivnit după acel timp de pace care să lase gîndul „slobod și fără valuri”, pentru a se înălța spre cîmăle creației. Dar dacă acest timp nu a existat, el nu au abandonat creația, ei așa precum Miron Costin, în imposibilitatea de a realiza proiectul grandios ce și-l propusese, a scris letopisetul său, tot astfel și ei au biruit urățile vremilor, prin creația, care, în modestia lor, închid comori de talent. Îndrăznesc să spun că — țînînd seama de con-

ditile realizării lor — în pictura de la Sucevița sau în toisorul de la Hurez este mai mult merit artistic, date fiind împrejurările în care au fost create, decît în marile catedrale ale Apusului, înălțate fără primejdia de a vedea risipit într-o clipă ceea ce fusese zidit cu atita trudă.

În fata vitregiei istoriei, noi nu am boicotat-o, așa cum s-a afirmat, ci am invins-o. Și fiecare victorie ne-a atăsat mai puternic de idealul păcii, a unei păci în demnitate și securitate. Cînd în 1919 prin Marea Unire, am văzut împlinindu-se visul scump al statului național, strădania noastră a fost de a-i asigura suveranitatea și integritatea, în condițiile unei păci durabile. Acțiunile diplomației românești din întreaga perioadă interbelică au fost călăuzite în întregime de aceste obiective și, între oameni de stat și diplomați români ai acelei perioade, Nicolae Titulescu a exprimat, în formule memorabile, simțămîntele poporului său: „Bunul cel mai prețios al unei țări — spune el la 9 mai 1936 — este pacea prelucrată, care singură îngăduie unei națiuni să-și găsească drumul, care singură îngăduie să se aducă civilizației generale binefacerile crea-tore ale geniului național. Acest bun, România încă nu l-a avut. În timpul perioadei de pace care a precedat marel război, România n-a cunoscut dreptatea. În timpul perioadei de război, care a urmat după războiul cel mare, România n-a cunoscut pacea. Căci nu poate fi numită pace o etare de lucruri în care în orice clipă se poate vorbi de mulțarea țării sub simpla condiție de a da asigurarea că nu se va proceda la aceasta decît pe căi pacifice”.

Există, așadar, în istoria poporului român o tradiție a păcii și acestei tradiții i se întregesc inițialele președintelui Nicolae Ceaușescu. Grija pentru pacea și securitatea României, ca și pentru pacea și securitatea tuturor statelor și popoarelor lumii — iată o caracteristică a întreaga gîndire politică a președintelui nostru. Omenirea se află la răscruce: va continua să meargă pe drumul înarmărilor, al inventării unor noi mijloace de distrugere și va sfîrși astfel în catastrofa sau va înțelege că numai dezarmarea, în primul rînd nucleară, poate crea premiza pentru o eră de pace și prosperitate? Aflăm în fiecare zi de metode noi de purtare a războiului geografic sub cele două forme ale sale, războiul meteorologic și războiul ecologic, (modificarea temperaturii unei anumite zone a Pămîntului, distrugerea stratului de ozon în anumite regiuni, producerea întunecului artificial, prin efectul Daser, blocarea cursorilor de apă, etc.). Nu, toate acestea nu sînt de domeniul lui science fiction, ci de acela al unei realități apropiate și teribile.

Președintele Nicolae Ceaușescu cheamă lucid și curajos să se treacă de la vorbe la fapte. Hotărîrea de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare este un pas responsabil în direcția cea bună. Nu numai războaiele își au eroii lor, ci și pacea. Cine are curajul să-și afirme voința de pace și să se opună forțelor războiului și ale dominației prin forță este un erou al păcii, și președintele nostru dovedește zilnic prin gîndul și fapta sa, că este un astfel de erou, un erou plămădit de întreaga noastră istorie.

Florin Constantiniu

ÎNALTĂ PREȚUIRE

„Am spus de multe ori și aș dori să subliniez, încă o dată, cu satisfacție: atribuirea Medaliei de aur a păcii „Fr. Joliot Curie” președintelui Nicolae Ceaușescu reprezintă o nouă recunoaștere a marelui rol pe care România socialistă îl îndeplinește în cadrul luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru independență națională, pentru dreptate, pentru progres social. Este, în același timp, o strălucită recunoaștere pe plan internațional a rolului personal remarcabil al președintelui Nicolae Ceaușescu în promovarea acestor mari cauze ale omenirii. Făcînd o trecere în revistă a marilor probleme care confruntă astăzi lumea, putem afirma că România exercită un rol deosebit de pozitiv în realizarea înțelegerii și concurenței între state. Iată de ce, atribuirea acestei medalii de aur președintelui Nicolae Ceaușescu trebuie privită ca un act ce emană de la popoarele lumii, din partea tuturor popoarelor lumii, în semn de înaltă apreciere a politicii de pace a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu”.

„Am manifestat întotdeauna un mare respect față de inițiativele pe care România, președintele Nicolae Ceaușescu le-au promovat și le promovează în sfera dezarmării. Ca și alte țări, îndeosebi țări nealiniate, România a lansat și susținut inițiative deosebit de constructive în domeniul creării unei lumi fără arme și fără războaie. Sînt convins că aceste inițiative ale României, larg apreciate, se vor afirma tot mai mult în vîlăa internațională”.

SEAN MCBRIDE
laureat al Premiului Nobel pentru Pace

„Premiul „Telamone” pentru pace se atribuie președintelui Nicolae Ceaușescu — om de stat, politician clarvăzător — care a contribuit, prin activitatea sa înțeleaptă și permanentă, la promovarea de către România a unor importante inițiative de pace a României, a cooperării și solidarității între popoare”.

Din motivarea juriului care a atribuit premiul „Telamone”, Agrigento (Italia)

ROMESH CHANDRA
președintele Consiliului Mondial al Păcii

„Conferirea titlului de cetățean de onoare și a „Caravelei de argint” — simbol al curajului și spiritului întreprinzător al populației orașului Bari — are o semnificație deosebită. Sîntem extrem de sensibili față de principiile de colaborare și securitate internațională, în a căror realizare dumneavoastră, domnule președinte Ceaușescu, sînteli statornic angajați. Împărtășim, de asemenea, anelul dumneavoastră vibrant, potrivit căruia decerurile științei și tehnicii să fie utilizate pentru asigurarea progresului și bunăstării tuturor popoarelor”.

Prof. dr. ARTURO MASTROCCO
prin vice-primar al orașului Bari,
membru al secretariatului Comitetului provincial al Partidului Socialist Italian

„Cînd vi s-a decernat premiul „Simbapentru pace, aici, în frumoasa Capitală a României prietene, alegerea a fost nu numai o unanimă recunoaștere a rolului dumneavoastră de deosebit luptător pentru triumful cauzei păcii și destinderii, pentru dezarmare, dar și un act politic, de certitudine că, prin acțiunile și chemările dumneavoastră la rațiune, la o politică inspirată de cele mai nobile idealuri, veți face să renască razele speranței pe cerul întunecat al vieții internaționale”.

ANTONIO ACONE
președintele Academiei Simba, director al revistei „Corriere Africano”

PENTRU O LUME FĂRĂ ARME, FĂRĂ RĂZBOAIE

România socialistă este o țară a muncii și a păcii. Întregul popor, sub conducerea încercată a Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este angajat într-un amplu efort de edificare a unei noi, dezvoltate și înaintare societăți socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism. Acest gigantic efort creator se poate realiza în condiții optime numai într-un climat de pace și securitate, singurul capabil să permită mobilizarea tuturor forțelor și energiilor națiunii în vederea realizării marilor programe de dezvoltare economică-socială a țării.

În acest sfîrșit de an, țara cunoaște o impresionantă efervescență politică, generată de hotărîrile luate de înalte foruri ale partidului și statului privind mobilizarea la ample acțiuni menite să determine trecerea la înfăptuirea dezarmării, consolidarea cursului spre destindere și securitate internațională, salvaguardarea păcii în lume. Această impresionantă activitate se desfășoară sub inițierea marilor idei cuprinse în cuvîntarea rostită de președintele Nicolae Ceaușescu în fața Sesiunii Marii Adunări Naționale, document de o însemnătate deosebită pe plan intern și internațional.

O viziune științifică, realistă, clarvăzătoare stă la baza întregii concepții și călăuzește întreaga activitate pe care președintele Nicolae Ceaușescu, România socialistă le promovează în viața internațională. Afîrmîndu-se pe plan mondial prin spirit constructiv și profund umanism, prin dinamism și principialitate, politica externă a României socialiste se caracterizează prin înalta sa fundamentare: crearea unor condiții internaționale care să favorizeze dezvoltarea multilaterală pe plan intern și care, în contextul general al lumii contemporane, să-și găsească locul firesc în procesele înnoitoare de afirmare a socialismului, progresului, păcii și democrației.

Este meritul istoric al partidului nostru, personal al secretariatului său general, de a fi așezat întreaga orientare pe plan internațional a țării noastre pe temelii analitice și concluzive științifice fundamentate științific asupra evoluțiilor de o bogăție și complexitate fără precedent, nu o dată contradictorii, ce au loc în lumea de azi, de a da o interpretare realistă realităților lumii noastre, de a asigura afirmarea plenară a interdependenței organice dintre interesele fundamentale ale poporului român și aspirațiile de pace, bunăstare și progres ale tuturor statelor și popoarelor lumii. Analiza cuprinzătoare, pătrunsă de realism și luciditate politică asupra realităților lumii contemporane cuprinse în cuvîntarea președintelui Nicolae Ceaușescu la sesiunea Marii Adunări Naționale remarcă încă o dată caracterul imperios necesar al întreprinderii unor acțiuni constante pentru afirmarea tot mai puternică și unirea forțelor care acționează în direcția destinderii, o dezarmării și păcii, avertizată asupra pericolului fără precedent pe care îl reprezintă continuarea competiției înarmărilor, îndeosebi nucleare. În acest context de o importanță deosebită pentru trecerea la un proces real de dezarmare se situează inițiativa României privind reducerea unilaterală de către România, încă din acest an, cu 5 la sută a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare, acțiune asupra căreia cetățenii țării sînt chemați să se pronunțe în cadrul referendumului de la 23 noiembrie, printr-un DA unanim rostit în favoarea păcii și a vieții, a unei lumi fără arme și fără războaie.

Înfăptuirea dezideratului vital al omenirii — crearea unei lumi fără arme și fără războaie — constituie o preocupare de prim ordin pentru România și președintele Nicolae Ceaușescu. În concepția șefului statului român, obiectivul dezarmării și, în primul rînd, al dezarmării nucleare reprezintă una din problemele fundamentale ale vieții politice internaționale, mai

mult, o prioritate a priorităților, intrucît de soluționarea ei depinde însuși viitorul civilizației pe planeta noastră. Aprecînd că perpetuarea cursei înarmărilor, menținerea de trupe și baze militare pe teritoriul străine sînt în flagrantă contradicție cu o politică reală de destindere, cu dezvoltarea unor relații sănătoase între state, bazate pe încredere, țara noastră a consacrat și consacra eforturi intense pentru a se ajunge la inițierea unor măsuri efective de dezarmare, în cadrul unui program cuprinzător, avînd ca

Desen de Ilie Florin

finalitate înfăptuirea dezarmării generale și totale. România și președintele Nicolae Ceaușescu se numără printre inițiatorii și susținătorii cei mai activi ai eforturilor de împrămare a unui nou curs activității lor de dezangajare militară și dezarmare în Europa și în lume, aducîndu-și o contribuție mult apreciată pe plan internațional, la realizarea unui reviriment salutar în acest domeniu.

Noile acțiuni și inițiative de pace și dezarmare ale președintelui Nicolae Ceaușescu dau expresie concretă concepției sale despre Anul Internațional al Păcii, ca an al unor acțiuni practice pentru destindere și dezarmare, se înscriu în mod organic în concepția de largă cuprindere promovată cu consecvență pe plan internațional de România socialistă în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. Este bine cunoscut în întreaga lume faptul că, în cele peste două decenii de cînd se află în fruntea partidului și a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a inițiat demersuri politice de mare prestigiu în viața internațională, propuneri de acțiune practică, aflate în consens cu aspirațiile și năzuințele poporului român și deopotrivă ale celorlalte popoare, pentru dezarmare, colaborare și pace: a formulat și afirmat în mod consecvent noile principii ale relațiilor dintre state, punînd un accent deosebit pe respectarea suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamăstecului în afacerile interne ale altor state, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța, sublinind totodată prevalența absolută a căii dialogului politic ca singura cale eficientă de apropiere între state, de soluționare a problemelor de interes comun din viața și relațiile internaționale.

În viziunea profund umanistă a președintelui Nicolae Ceaușescu, rolul popoarelor, al tuturor statelor în soluționarea marilor probleme ale

omenirii și în primul rînd a problemelor dezarmării și păcii dobîndește o importanță deosebită. Astăzi, mai mult decît oricînd în istoria umanității, problemele lumii au un caracter global, privesc în mod direct toate popoarele, toate statele, au un impact direct asupra vieții cotidiene asupra fiecărui din contemporanii noștri de pe Terra și de aceea, în mod logic, soluționarea lor trebuie să fie rezultatul acțiunii comune a tuturor statelor și popoarelor, în ultimă instanță a tuturor cetățenilor de astăzi ai planetei. Așa cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, în actuala situație internațională, mai ales după încheierea fără rezultate concrete a întîlnirii sovieto-americane de la Reykjavik, problemele mondiale nu pot fi soluționate numai de cele două mari puteri, dovedindu-se încă o dată, în modul cel mai clar, că aceste probleme impun participarea activă a tuturor statelor și popoarelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială, la rezolvarea lor.

Prestigioasă și impresionantă activitate desfășurată de conducătorul partidului și statului nostru pe plan internațional în afirmarea marilor idealuri ale păcii, securității și dezarmării au făcut ca astăzi numele președintelui Nicolae Ceaușescu să fie rostit pretutîndeni în lume cu profund respect și deosebită stimă. România socialistă este cunoscută astăzi pe toate meridianele ca o țară a păcii, iar președintele Nicolae Ceaușescu, Erou al Păcii, reprezintă, în conștiința omenirii, una din cele mai ilustre personalități ale istoriei contemporane, care își consacra întreaga viață și activitate realizării năzuințelor fundamentale ale popoarelor de a trăi într-o lume a păcii și colaborării, a concurenței și progresului.

Corneliu Vlad

Voința unui întreg popor: DA!

Frumusețea dintotdeauna a luminii lumii

MEMORIA SUVERANĂ

PACEA LUMINII

"Seneologia umanității e genealogia celor ce s-au învrednicit să aibă urmași. O genealogie a vieții.

De aceea istoria e numai în aparență o istorie a războaielor, adică a morții. În realitate e istoria păcii, adică a vieții" — spune undeva Mihail Ancearov.

Eu vin și mărturisesc: există un spațiu, definitiv înscris în memoria suverană, pe care-l păstrăm în suflet cu peste o mie de ani și vindicătoare, un spațiu care ne urmărește cu nostalgia unei iubiri nemărturisite și, care, în momente (nu puține) de cumpănă, ne reamintește fapta apropiată. Acel spațiu există iar memoria nu este decât să-l sporească, cu neistovită măsură, misterul.

Nu mai că, într-o dimineață, cu un exemplar proaspăt ieșit de sub rotativă, s-a întâmplat să ajung acasă după o călătorie chinătoare cu puțin înainte ca, într-o străfulgerare, să prind umbra... suriezul ce împietrise definitiv pe chipul suferind al tatălui meu.

Aveam să continui cu acea ultimă imagine în memorie, aveam să mă „arunc” în viață cu o frenezie pe care de multe ori nu o mai puteam stăpîni, dar știu că am început ceva și că acel ceva nu-mi îngăduie să greșesc oricât de adinc ar fi fost cîntecul spasmului durerii petrecute printre buzele străpuse — că, acel ceva, în tot mai măsuratele clipe de liniște imi strecoară în oase lacrimile sărate ale unor lumini rivnite.

Memoria, asadar, reține — iar istoria nu face decât să-i adăunească într-o măsură considerabilă mecanismul — durerea bărbatilor (părinților) trimiși în acea planetară și sfîșietoare conflagrație pentru că noi, cei de azi, continuăm, trăim și simțim purtătorii de mesaj prin sensul însuși al faptelor noastre.

Sîntem, din perspectiva vișii, ființele ei. În acest tubur și amenințat sfîșit de veac memoria suverană — cuprinzătoare, neiertătoare, obiectivă — se ridică și cheamă rațiunea de a exista a vieții să apere viața.

Nimeni nu poate rămîne cuibrit în iluzia unei istorii „scram” și aveam în vedere năzuința demnă a fiecăruia de a ne trăi propria viață în demnitate și adevăr.

Adevărul propriu nostru istoric este sinonim celui al vieții. Opțiunea noastră moral-patriotică și adine umanitară va înscrise un arc de boltă luminos, ferm, necesar și plinditor pentru adevărul de viață al planetei. Semnătura noastră de inimă și conștiință — mărturie concretă și viabilă a poporului român — va chema, în fapt, memoria suverană a istoriei contemporane la acțiune și faptă. Este, acesta, semnul nostru de nobiețe și faptă vizionară.

INSCRIȚIE PE UN GIND DE COPIL

Raze clare mărginesc orizontul sub care s-au pîrguit roadele vii ale toamnei. Parcul din intrarea orașului își lăsează sevăle într-un zbor care este dintotdeauna al păsărilor. La intrare, în acest univers al fanteziei și candorii, vite viguroase, păstrînd ciorchini mari, gîlbui, închipuite un arc de boltă. Înălțurii — în universul nevălmat al copilăriei — a pătruns definitiv lumina clară, de neconfundat. E liniște adîncă. Liniștea descoperitoare în care ochii mării și copiii descopăra tainele lumii. Sub supravegherea migăloasă și odihnitoare a profesorilor, cercurile (douăsprezece la număr) sînt în... tensiunea creației. Directorul acestui liceu, Rodin Sima, ține mîna și nu le arde pe toate. Imi șoptește peste umăr: fiecare este o lume în miniatură, n-o să vă pară rău. Imi dau seama (dintr-un reflex profesional) că trebuie să ascund carnetul și să notez în gînd. Ce lume, într-adevăr! lucrurile atinse de privirea albăstră a copilor poartă semnele inconfundabile ale vieții.

Și nu pot să nu mă gîndesc: alături sînt întreprinderile Ottenitei și viața își vede de treburile ei. Orașul însuși pare — și chiar este — pus pe reconstrucție, pe verticalitate. Peste firea și alcătuirile lui simt răsufărarea Dunării.

...Traversam parcul din centrul orașului lăsinîd în acel lăcaș gesturile simple ale copilor oprite de dumnezeiasca lumina a toamnei. Și-mi amintesc: cîndva, urcăm la amenajarea hidroenergetică de pe Valea Drăganului. Ceea ce aveam să văd și să descopăr acolo avea să fie aurolele de o privescitate inedită: oamenii barajului, acei oameni extraordinari care despicaseră în două muntele avuseseră grijă să construiască pentru liniștea lor și a copilor lor, în colonia singulară de pe virful muntelui, o grădiniță: am privit direle de lumină ce țevorau din miinile lor. Curcubeie, macarale, flori și porumbei întipăreau în realitatea materială a corpurilor de aer propria realitate a marelui șantier. Era acolo un transfer de suflet: încordarea brațelor și a minții se mutase în culorile vii, nesigure — tocmai de aceea fascinante! — închipuite de copil. Era, asadar, un transfer de suflet întrucât viața, chiar și acolo în inima munților, își cerea dreptul ei elementar.

Liniștea. Nu, nu trebuie demonstrată. Ea trebuie afirmată și mai trebuie consolidată. Acum, cînd pe tot mai multe meridiane ale planetei liniștea se simte și este amenințată, un popor demn prin vinele căruia istoria și-a purtat jertfele, își permite, cu o vigoare nestăvilă să-și construiască din nou în suflet, pentru pacea și liniștea propriilor fi.

Mărturia noastră de miine este și o inscripție pe gîndul împăcat al copilor.

De aici de unde privesc, Petroșaniul își desfășoară în toată puterea arhitecturii sub razele unui soare blînd. Am senzația că strălucirea tainică a luminii vine dinlăuntru, din firea oamenilor.

Observ încintarea de pe chipul omului de lângă mine. Totuși, povestea se lasă așteptată. (Am recunoscut-o și cu alte prilejuri: am încercat, altă dată mi-a fost în puțină, să nu „provoc” destăinuirea oamenilor decât atunci cînd aceștia au ieșit din schimb și trebuie să recunosc că această invitație, lansată de F. Brunea Fox, mi-a oferit nu puține momente de bucurie...)

Tatăl meu, zice omul de lângă mine, a fost minier la Vulcan, de fel din zona Apusenilor. Sîntem mineri de cînd ne știm. Eu sînt de-al locului, m-am născut la Vulcan în '41 eram copil-curier la Aninoasa. Mai apoi, pînă-n '44 am lucrat la Lupeni. Înainte de a pleca în armată eram, oho, ajutor de minier. (Ride cu poftă și simt că mă molipsește risul omului). M-am întors la Aninoasa și m-am calificat minier. În '68 am fost secretar de partid la mina Lonea. Din '81 și pînă acum (n.n. — peste cîva timp urma momentul pensionării) am fost maestru-instructor la Centrul de Instruire și perfecționare a personalului minier de pe lângă întreprinderea minieră Dîlja...

(Mă observă că încerc să fac o scooteală a anilor „lui” de minier).

— 43 în total, zice. 43 bătuți pe mucle.

— Cum era „pe vremuri” cînd ați început meseria?

— Imi amintesc de o înfîlțare ca și cum ar fi fost aleva. Lucram cu cal. Sărăci, știu să facă tot ce trebuia, parcă ar fi fost dresați. Într-o zi, un vagonet alunecase, cît pe aci să-l strivească p-un om din echipă. L-am pus săracu' de-a jînut cu puterea lui vagonetu' pîn' ce l-am scos pe omul de sub el. Ne-a scos din necaz...

— Am văzut Muzeul minieritului, îl spun. Documentele de acolo vorbesc clar despre istoria minieritului în Valea Jiului. Au fost condiții de lucru foarte grele. Dumneavoastră ați fost vreodată „ispitiți” să vă apucați de altă meserie?

— Eu mă trag din mineri. Nu m-a interesat să fac în viață altceva. Ulte, tot omul trebuie să aibă în viață două muce. Una e bucurie. A mea a fost să pregătesc după puterile mele, de cînd lucrez la centrul de instruire, pe viitorii mineri. Am trăit multe și am avut de unde le spune. I-am iubit ca pe copiii mei.

— Lumea planetei e zguduită, e amenințată cu distrugerea...

— După o viață de om eu așa judec: datoria noastră de oameni ai țării este să muncim fiecare cît mai bine. Cine are nevoie de distrugere? Cine mănește o viață pentru ca frumusețea să se spulbere? Dacă ne facem datoria, ne facem viața mai frumoasă. Și nu-i puțin lucru...

Maestru Andrei Colda, după 43 de ani de minierit, se pregătea să iasă la pensie împăcat. În ciuda fetei sale — de-o jovialitate molipsitoare — își cîntărea cuvîntul. Nu, nu le așteptă „gea”, le cîntărea cu toată greutatea răspunderii sale de om care a muncit în demnitate și adevăr. Imi vorbea despre destinul de azi al întreprinderii Dîlja cu un firesc sănătos. Cu acea conștiință pe care îi-o dă numai viața unor fapte demne.

Ziceam că strălucirea tainică a luminii venea dinlăuntru, din firea oamenilor.

Acești oameni demni, de-o mare frumusețe în robustul lor demnitate, miine își vor spune răspicat cuvîntul. O vor face pentru temelia muncii și vieții lor, pentru soarele de azi și de miine al copilor lor.

Pentru pacea luminii.

CONȘTIINȚA PĂCII

Fascinația (asemenii bucuriei) pleacă din nervurile intime ale ființei și alitudinea ei depășește paloarele stelelor crude. Puterea ei, rezistibilă, determină puterea sufletului de a se bucura. Fascinația există, deci trăiește, și în acest caz natura ei se contaminează de aceea a faptului de viață care o provoacă.

De cîtu ori într-o viață ai avut privilegiul de a pătrunde, bunăoară, în lumea intruchipărilor fără egal ale naturii vegetale ori minerele? Indiferent de timpul determinat de rotirea cadranelor solare — adică, în chiar timpul condensat în precizia lor rotire al avut, de bună seamă, sentimentul că privirea cu greu se poate dezlipi de frumusețea lumii, aceea închipuită de: neclintita biruință a ianului de griu, de păstrăvil tăind într-o fracțiune de secundă aerul de gheață, de ceremonia cerbilor prelinși în amurg, de cîntecul ciocirlii, de arderea miraculoasă a sevelor în cele patru puncte cardinale, de tot cit poate privirea să își aducă aminte.

Miine, prin glasul de pace al poporului român se va depune una dintre cele mai tulburătoare și convingătoare mărturii în patrimoniul de pace al Planetei. Demersul românesc — izvorit din vocația funciara a poporului — va îndemna la rațiune și înțelepciune. Va fi încă o mărturie în sprînjul frumuseții Vieții.

Viorel Sămpetean

„Tineretul României dorește pacea” — Tabloul de Geta Mermese

alexandru andrițoiu

DIPTIC DE PACE

Nimbări

Sînt liniștiți și-i lumină ca-n cristale, bat orele în ritm de inimă, lin. Din cele patru roze cardinale visează veacul ramuri de măsline.

Zvînesc, pe zare, nimburi de columbe înfrîng pămîntu-n echilibru pur acolo unde soarele irumpe la mările de marmură și-azur.

Lungi fluvii desfășoară steaguri albe prin țarinile lui brumar în jos pe unde brazda blîndă ca un fald e-n bunăvestirea spicului mînos.

E-o pace-n irizată decantare, plîmbată-n sunet și-n coloratură și-n auritul semn de exclamare ritmat de milioane de guri.

Ecuator de miini rotind veriga inelul, aura-cu veacu-n rînd, de parcă hora de la Frumuseța se-nvirte-n jurul lumii, jubiliind.

Viziune

Ce miinte grea și aplecată-n bernă ar fi în stare să rechem-n plai întorcerea la moarte și covernă scrum și otrăvă gurilor de rai?

Din care aur cenușiu s-ar naște al treilea măcel crepuscular

sub mistica re-nnoțare în moarte și la căderea fețelor în var?

Cu ce apocalips din ce există sau nu există încă-n cerebel, ca-ntr-o pictură expresionistă se injosește omul — lui rebel?

De unde, cum aceste gînduri calpe sub ce ciupecă-n cer bituminos? Lungi fluvii desfășoară steaguri albe prin țarinile lui Brumar, în jos.

Bat orele frumos duminicale pe sub cupola cerului latin. Sînt liniștiți și-i lumină ca-n cristale cînd mari idei migrează spre sublim.

Desen de Raluca Grigorea

Acasă

Eu scriu poeme-n țara mea română, de suflet doinei dării de ac, și bulgăru de nea ce-l iau în mină, cînd, în decembrie, mă copilăresc, de pe pămîntul țării îl ridic.

Copiii au chemat din Paradis zăpada — și pre dînsa au scris: „PACE !”, scot sania — să-alunece o lasă...

Cuvintele mă dau aceluși vis, în care însăși neaua se prefăce, dar orice bogăție mi-ar propune, mă uit întii să văd dacă-s acasă.

Horia Gane

Pace pentru fetița mea

Fetița mea învață cuvîntul — PACE Și rostește cuvîntul PACE Și trăiește într-o țară a Păcii Unde porumbii se scriu cu litere immaculate Și nu se tem Să-și facă cuiburile În coiful zeului Ares...

Fie ca fetița mea Să nu vadă niciodată Cum cad ouăle de porumbel Din coiful zeului Ares...

Pace pentru fetița mea Pace pentru copiii lumii

Ștefan Dincă

O simplă dorință

În deplină cunoștință de cauză și le-o înaltă cumpănă de vîrstă și într-o Clipă de omenească neliniște vă cer doar atât: nu cereți pace să iubiți pe tunuri — chiar dacă poezii mai umbliă la metafore ca un apocalips —, căci niciodată n-am văzut și, vă asigur, nici n-am auzit vreodată, ca vreun tun să se topească de durul cuiva Cînd vă veți ridica deasupra propriii voastre inoaieli, cînd vă veți elibera de sepulcralul „echilibru al terorii”, cînd vă veți strivi, în irumperile aurorei, ultimele idiosincrazii războinice ca un ulcer pe Ochii memoriei, abia atunci vă veți putea iubi, cu adevărat, real și liberi și vișători, pe această caldă planetă de la marginea unei galaxii.

George Coandă

Luminind între popoare

Ceaulescu e tîria munților noștri Carpați, Care-adas au sîngerat sub o prea străină coasă,

Ceaulescu ne-a adus istoria acasă, Cu eroii seculari ca un cîntec de curaj.

Ceaulescu e Speranța unei lumi involburate, Care-și duce echilibrul pe rachete nucleare, Ceaulescu e Lumina care arde în cetate, E simbolul prieteniei și al păcii planetare.

Ceaulescu este raza visului nostru sublim, Pe care martirii țării l-au vădit cu-nfrigurare, Ceaulescu e pecetea veșniciei ce-o să fim, E destinul României luminind între popoare !

Petre Ivancu

Hotarele păcii

În pace ne vom crește pruncii și-n leagăne de grîns, Purînd cîmpia sub fânii de ulmi Spre funduri înalte și bătrîne Ale Carpaților cu-nzăpeze culmi,

În pace vom rodi ogorul și sufletul cu noi lumini, Cu frunța atîngînd doar viitorul, Cu talpa înrouatele grădini.

În pace cununile de soare Le-am împlini peste carpatice meleguri, Și vom rodi în bucurie fiecare Sub ale patriei de libertate steaguri.

Iar mina ce-o întindem cu frînțe Spre ale lumii zări nemărginite E-al păcii simbol de prietenie Peste hotarele de bucurii înflorite !

Ion C. Ștefan

teatru

Amurgul burghez

Cu dramaturgia lui Romulus Guga intrăm într-un spațiu al categoriilor filosofice. Condiția morală a omului în societate devine născut de plecare al incursiunilor autorului. Demnitatea umană — ca ultim și sigur mijloc de salvare a existenței — rămîne scopul omului depersonalizat, dar consistent. Parabola puterii anihilatoare, mutilatoare și minuitoare de conștiință în Amurgul burghez concentrează o mare densitate de semnificații, aut în definiția și devenirea personajelor, cit și în replica lor. Robustetea textului și multitudinea ideilor lui permit deocăzarea unei fantezii debordante pe toate planurile: scenografic, regizoral, actoricesc. Piesa lui Guga înaripărează imaginația, dar include și riscul dispersării. Furați de frumoasa și rara sansă a abstractizării pe care o oferă acest exemplu de dramaturgie contemporană românească, regizorul Dan Pîța și scenograful Nicolae Ularu se asociază în ideea realizării unui spectacol baroc, în care primează — nu cuvîntul și forța lui — ci sensul și încadrătura înseși independențe, a imaginilor în suita. Principiul aplicabil diverselor modalități scenice ale teatrului expresionist, ale teatrului cruzimii, ale diverselor tendințe occidentale excentrice, tinzînd mai mult către orientarea grafomaniei decît către autenticitatea

fundal curat, neutru, dezbrătat de orice artificii, în spectacolul cu Amurgul burghez parabola e înecată din cauza acestui fundal abundent.

În conglomeratul unui purgatoriu de resturi umane, povestea dublei înscenări, a sinuciderii lui Filip și a înmormîntării lui, indică sensul gravelor și succesivelor mistificări sociale pe care le pune la cale și le generează teroarea exercitată de atotputernicul Ignat și apoi de General.

Recuzită abundentă, cu efecte de fumigene, cu efecte de manechi-ne, cu lecții aurii și custi în care se închid tentațiile, zgornite și solo-uri de saxofon bas (care într-un film ar fi avut funcție de prim-planuri auditive și ar fi putut căpăta ponderea unor simboluri sonore), un tînar corp de palet (care anare fulgurant, se mișcă haotic și dispare la fel de repede) toate acestea sînt mijloace care pot intra în limbajul oricărei arte cu condiția utilizării lor echilibrate într-un ansamblu greoi de semne și semnificații. Dincolo de această avalanșă de mijloace și imagini, dincolo de toate capcanele vizuale și auditive ale spectacolului, răzbea jocul pregnant, de finețe și subtilitate, de forță al actorilor Ștefan Iordache (Ignat), Carmen Galin (Augusta), Dinu Manolache (Filip), Leopoldina Bălăntu (Isabelle), Florin Călinescu (Generalul). Dan Pîța este regizorul care știe să lucreze cu actorii și rezultatul muncii învinsurte, în acest plan, se simte din plin. Corelarea tuturor elementelor în forma finală ar fi putut evita surburile și lungimiile, în favoarea obținerii unui spectacol redus la esență, împede și neobosit. (va urma).

Nicoleta Gherghel

muzică

Un tînar dirijor

Tînarul dirijor Cristian Brăncuși este deja un nume cunoscut în țară și peste hotare (mă refer, mai exact, la turmele întreprinse în U.R.S.S., S.U.A., Filipine, Polonia, Ungaria, R.F.G., etc.). Elementele caracteristice ale tehnicii sale dirijorale sînt de o eleganță sobrietate a gesticii, de o pondere evidentă în ceea ce privește structurarea arhitectonică lucrărilor interpretate, de o grijă permanentă față de detalii (mai mult sau mai puțin semnificativ. Nu sînt acestea fapte întâmplătoare, mai ales dacă ne gîndim că, prin formație profesională, Cristian Brăncuși este deopotrivă compozitor, absolvent al clasei maestrului Ștefan Niculescu.

Intr-un recent concert la Filarmonica „George Enescu”, ne-am putut reconframa aceste „noție de critic muzical”, ascultînd un program conceput (și realizat) cu echilibru și interes din punct de vedere repertorial. Asupra primei lucrări a seriei — Diafonii pentru orchestră de coarde și percuție (scrisă în 1986), lucrare aparținînd mai vechiului ciclu compozitional intitulat Columna — nu ne vom pronunța aici întrucît asupra semnificațiilor partiturilor semnate de tînarul compozitor Cristian Brăncuși vom insista separat,

într-un context specific. Momentul de rezistență al seriei de concert l-a constituit înfîlțirea cu cîteva reprezentative pagini ale lui Richard Wagner, Uvertura la opera Maestrii cîntăreți din Nürnberg, paginile desprînse din celebra Tetralogie a titanului de la Bayreuth s-au bucurat de o vîrstune interpretativă careia nu l-au lipsit strălucirea, monumentalitatea, coerența, expresivitatea, la toate acestea contribuind din plin și basul Pompei Fărășteanu, binecunoscută prezentă interpretativă, posesor al unui vocal cu timbru, cu vibrație inconfundabilă. Concertul nr. 1 în Mi bemol major pentru pian și orchestră de Franz Liszt a avut-o ca solistă pe pianista bulgară Pavlina Dokovska (care, în a doua seară a concertelor cuprinse în abonament, ne-a oferit, în bis, altă celebră pagină lisztiană — Mephisto-Vals — redată cu strălucire, cursivitate, cu o tehnică impecabilă). Dificultățile acestei celebre partituri nu aparțin numai partidei solistice; ele revin deopotrivă dirijorului și orchestrei întrucît modalitatea de concepție a lucrării se bazează, în mare măsură, pe dialog, pe intervenții, replici, preluări (și anticipări) de răspunsuri etc. (nu trebuie să se înțeleagă însă faptul

Viorel Crețu

- păcii, vieții, muncii și creației

Astrul care luminează lucrarea omului este însuși omul

Ziua în care ai fost fericit. O zi în care ai dimineața plină noaptea timpului. O zi sticloasă de iarnă, ca un diamant minuscul în memoria ta, grăunte învolabil și desăvârșit, purtând în miezul lui pilipirea care erai în frumusețe și fericire. Așa trebuie să fi fost și minutul acela unic despre care ordinarul spune că n-a fost spart de lătratul niciunei arme. A fost chiar un minut întreg? Cine poate să știe? Pastilele de siliciu nu sînt nici ele infailibile. Dar oricât de scurt, minutul acela a existat. Nu se poate să nu fi existat.

Săptămîna trecută în deșertul Nevada a mai apărut un crater. O fracțiune de secundă, altă a durat. Anoi satelitul a transmis plătirea lentă a norului de nisip radioactiv. Alți sateliți au transmis apoi imagini de la acțiunile consacrate Anului Internațional al Păcii. Mitiguri, demonestrări de protest, înfățișări, convorbiri, cuvinte, multe cuvinte. În concluzie: craterul din Nevada.

Și iată că, în timp ce se negociază soarta lumii, în timp ce se rostesc adevărate vorbe vreo acoperite în România lansază și împlinesc o nouă sintagmă: cursa dezarmării.

„Să demonstrăm prin votul nostru pentru reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, voimă neastămintă a poporului român pentru înfruntarea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, hotărîrea poporului nostru de a se angaja cu toate forțele și de a participa activ la lupta pentru o lume fără arme, fără războaie!”

Nicolae Ceaușescu. Astfel începe un nou capitol în istoria omenirii, ca o creșcă într-o stîncă încrețită de fum, lăsînd să treacă spre dincoace îndelung așteptată rază de lumină.

RAZBOINICI AI PĂII, RAZBOINICI AI LUMINII

La ora aceea termocentrala Anina era doar o promisiune. Era seară și colindam printre fundatii și schelari metalice căutînd sîmîntă de vorbă. Dar cei care rămăseseră pe loc erau douăsprezece ore de muncă însemnă că aveau de lucru și, deci, nu erau amatori de conversație despre exact ceea ce făceau și se putea vedea cu ochiul liber. Noroc cu băieții care tocmai au terminat de săpat fundații. Vasile, Ghiță, Nețu, Marin, Valer, așa se prezentau otașii abia ieșiți din adolescență, rezemîndu-se voiniceste în armele care le umpluseră palmele cu bățuri: sape, hîrtele, lopiți, tirnăcoape. N-aveau tunurile încheiate tocmai regimentar, pe fetele pline de praf sudorosa lăsase dire subțiri, aparate făcute, dar rîdeau sîmîntă din te miri ce și erau nesusus de frumoși așa, lînd în zeflema greul și oboseala. „Da, e cam multă piatră pe aici, se sapă destul de greu dar nu ne dăm noi bătuți chiar așa de ușor...”. „A fost foarte cald astăzi, Si ieri, Si alaltăieri. Si săptămîna trecută. Nu-i nimic, la iarnă ne răcorim noi”. Tot aici. „Să vă spunem cum ne cheamă ca la carte? La ce vă folosește? Ajunge dacă notați că sîntem militari. Nu-i militar în tara asta să nu fi dat o mîna de ajutor pe unde a fost nevoie”. Chiar Lotru, Porții și Cîrșii. Transfăgărășanul, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul sînt numai cîteva din marile cîmpuri de luptă unde otașii ca Vasile, Ghiță, Nețu, Marin sau Valer au izbîndit asupra naturii, confirmîndu-și apartenența organică la ființa eroului colectiv tare este armata romîni. Ei, ostenii, învață să apere libertatea și neatinerea țării dar, mai presus de toate, știu să se bucure de pace asaltînd lanurile coapte de grîu. Ei, ostenii, culeg roadele pămîntului și sapă tranșeele pilin și de aceea, cîteodată, cînd trec cîntînd pe străzi, dimineața miroase a brînză.

O GHILEUA DULCE ȘI AROMATĂ

Ușa se deschide brusc, cineva se înterează „Cum stai cu reflexele?” iar în momentul următor pescuiesc din aer un măr zburător, mare, roșu și aromat. Mușe din el și mă uit pe fe-reastră la toamnă. Unduitor, ca aerul fierbinte, vara, deasupra asfaltului, imaginile își fac loc pe ecranul plin. Ce-mi aminteste mîna asta? Un om? Să fie omul de la Bistrița care s-a trezit dimineața la patru ca să-mi aducă drept merinde pentru drumul de întoarcere la București, o pungă de mere mici și amestec de parfumat? Da, este aici și el dar mai este și altceva... Microscopul și epuratorul de apă, Voinești, oamenii în halate albe și rafurii încărcate cu mere imense, ca niște planete roșii și galbene? Da, și acestea dar încă mai rămîne ceva... Imaginea se fixează încet pe un sfîrșit de februarie, în urmă cu doi ani. Se simte deja răsuflarea primăverii, în curînd puștii de meri vor înflori. Acum știu: miliardarii! Cei 200 de puștii se află în curtea lor. Deasupra porții scrie: Întreprinderea de elemente hidraulice Rimnicu-Vilcea. Aici lucrează oameni buni care au umplut curtea cu meri și halele cu flori de seră. Acești oameni, bu-munecoși aici în vîrstă de miliarde. Cum anume? Iată doar o secvență: într-un atelier nu prea mare dar luminos, curat și plin de plante, lucrează cel mai bun meseriaș din fabrică. El se numește Ioan Popa și e mustru. În loc să orice prezentare deschidă pumnul și scoate la lumină un obiect mic, rotund, străbătut pe la mijloc de un fel de bold: „Ceea ce vedeți aici este o servovalvă. Pînă nu demult o procuram

din străinătate. Costă circa 4 000 de dolari. Noi am reușit să obținem o variantă îmbunătățită. În lume producerea servovalvelor se face cu 50 la sută coeficient de rebutare. Noi am reușit să excludem posibilitatea rebutării. Acum lucrăm la o premieră: o servovalvă cu debit mai mare decît cel obișnuit. Dacă vreți să vă convingeți de calitatea servovalvelor făcuți de noi, întrebați-i pe laminoriștii de la Slatina, unde am instalat deja cîteva”. I-am întrebat. Mi-au răspuns că funcționează excelent. Mulțumită lui Ioan Popa care, desigur vorbește despre propriile lui fapte, nu spune niciodată „eu” ci întotdeauna „noi”. Spune „noi” și se bucură și de aici izvorăște lumina care îl strălucește pe chip, to-nică și molipsitoare. Într-o schiță de Ray Bradbury există un personaj, un sergent, care, după 17 ani de războaie, constată că e sătul pînă în gît. Începe să caute ceva care să distrugă toate jucăriile ucigătoare din mințile oamenilor. Căutați îl cred științii. Pînă într-o zi cînd sergentul, cu aparatul lui miraculos, reușește să transforme oțelul în rugină. În scurt timp, toate armele din lume sînt mici grămăjoare de pulbere roșiată. Dacă ar exista, sergentul acesta ar avea cu siguranță înfățișarea lui Ioan Popa.

SURISUL DINTRE RĂZBOAIE

Ca orice războaie, au și acestea vocarum lor. Mai este încă nevoie de multă inteligență tehnică pînă cînd valurile de pînă vor izvorî în șoapți din făclile uriașe care acum clămpănesc asurzitor. Dar țesătorele s-au obișnuit demult și cu zgomotul și cu dansul amelor al surzitorilor și cu nesfîrșirea de raze ce vibrează împletindu-se în cărări imponderabile de zăpadă. Oare cite solii de pace ar putea fi înzestrate cu drăpele albe țesute aici, la Întreprinderea „Dunăreana” din Giurgiu? Cîte guri de tun ar putea fi îndopate cu pînzele albe de suav înfiorate? Cîte călușe în gura celor care ordonă „Foc”? Nenumărate.

Mariana Dumitru, ca și țesătorele din povești, este frumoasă și tinără. Cînd zîmbește ea, parcă în sala războaielor se face mai cald, mai lumină, mai liniște. La fel surid asupra războaielor și celelalte fete, Doina Pirvu, Mioara Sălceanu, Ionela Gavrilă, Mariana Bunea, Gherghina Beiu. Ele surid pentru că visează să iubească și să fie iubite, să le fie casa de piatră, să strîngă la piept pruncul mirosînd curat a lapte, să trăiască în împăcare și să-și sărbătorească în tîhnă mica bucurie a fiecărei zile.

„Intr-o dimineață fiul meu mi-a spus de îndată ce a deschis ochii: „Mamă, tu ești o țară!” Mai întîi n-am înțeles și a trebuit să-mi explic: „Ești așa ca și cum ai fi o țară și eu un ce...”

Desen de Ilie Florin

orășel în tine”. Si fiul meu nici nu bănuia în acea clipă că el limi este chiar Capitala, Intemeierea fierbinte de iubire deasupra căreia curat trebuie să rămîna întotdeauna un cășu de limpede și albastră ocrotire. În numele acestui iubiri și al tuturor celorlalte, în numele crezului că astrul care luminează lucrarea omului este însuși omul, mîine limi voi eu, apăsător, numele pe actual care consfințește România drept patrie a luptei pentru pace.

Gabriela Hurezean

Desen de Sabin Ștefănuț

ion potopin

Victoria luminii

Un scut rotund de aur, e ziua care poartă în Tara Românească, victoria luminii cum primăvara vine cu amfura de toartă dintotdeauna plină de-aromele grădini...

E ziua care trece prin țară ca o țară de lumină călea spre viitor, departe proiectie, pe zare de dor, idee-forță coloană infinită de viață fără moarte!

Ea s-a născut din vreaa poporului fierbinte iubirea lui cea mare ce stă ca o brînză iluminind o cale ce merge înainte spre-un viitor de pace...

Un DA rostit de țară

Un DA ce-nseamnă: vâste trezorilor de piene nu în adînc, în taina pămîntului ascunse ci pe tipăsi zilei care sub căpătii, ne pune cupa vie cu foșnet lin de frunze

Un DA care el însuși pe sine se exprimă că pentru viața păcii, din mugur se desface garoafa ca o rană ce-acuză marea crimă războiului și ne cheamă la lupta pentru pace

Rostind cu unanimitate și sacră, vreaa noastră supremul DA ce-naltă coloană peste vreme tot mai cutezătoare, corabia albastră sa ancoraze-n pîrtul nădejzilor supreme

— Priviți, meru la cîrmă, netemător, tenace cîmăciul, către țărml cel năzuit se-ndreaptă la bord cu aurore, corabia de pace pe calea demnității umane cea mai dreaptă

În acest DA al țării e-ntraga lui gîndire că-ntraga lui gîndire-i cu țara de-o ființă proiectie a ideii născută din iubire o cîtorie-albastră de-naltă conștiință!

Speranța păcii

Speranța păcii vine din lumina încrederei depline-n viitor îmbracă-n flori și-n fructe noi grădina speranței păcii vine din lumina puerilor întregului popor.

Speranța păcii e o stea polară care din țara mea a răsărit pe bolta mai înaltă și mai clară speranța păcii e o stea polară care de lumina-ntraga s-a zărit!

Speranța păcii e un steag pe zare cînt scutul ei rotund desfurat pe care scrie viață, nu pierzare speranța păcii e un steag pe zare din cite steaguri sint cel mai curat!

Speranța păcii e iubirea noastră și inima care ne bate-n piept străbate timpul pasărea măiastră speranța păcii e iubirea noastră e țelul tuturor înalt și drept!

Rostește-un Om cu inima fierbinte ce vrea să-mpbrace viața-n flori de măr — Spre comunism să mergem înainte rostește-un Om cu inima fierbinte căci comunismul e pace-ntr'adevăr!

Doar pacea poartă nimbul frumuseții e singurul, statornic legămint speranța păcii e speranța vieții doar pacea poartă nimbul frumuseții și al duratei noastre pe pămînt!

Cu inima bătînd

În toate cite sint sau vor fi miine i corola dulce-a florilor de măr răsfîringerea amiezilor în piine și steaua care plînge-n adevăr de bucurie, că pe cer răsare un nou luceafăr plămădit din vis o orologiu cu bății solare ce-arată drumul erilor deschis...

Tu, viața mea și-a stihurilor mele tu, anotimp fosforescent al meu izvor curat al nunții din cîșmele cu arcul unui tinăr curcubeu mi-aduce grădina-n floare, să mă-mpace cu dorul fără de sațiu din zenit proiectie-a destinului de pace cum e obrazul piinii rumenit!

— Bine-ai venit lumină-n auroră bine-ai venit, patetic anotimp arhitectura mea de gînd, sonoră reverberat, al sufletului nimb iubirea mea de pace, totdeauna voi fi al tău și nu voi trăda și cit va să fie, cu tine una cu inima bătînd voi spune: DA!

Și DA vor spune brăniștea și riul și fiice cuvînt pe care-l scriu că-n pace semănăm să crească griul într-un pămînt al vieții, nu-n sicriu și ne veghem adrasla care doarme cu steaua păcii pe genunchii goi și nu cu arsenalul de arme: DA, pentru viață! NU, pentru război!

Din aripi de păsări albe

Din aripi de păsări albe să se facă pace-n lume!
Din privirea pruncului, imnul fiecărui nume!

De din ramul infrunzit să se facă drum spre viață!
Din lumina visului să se facă dimineață!

Din inima omului pămîntul să-și ia iubire!
Din miezul cuvîntului dor să-arghe-n omnire!

Valeria Deleanu

Cîntec de pace și soare

Fata și-a proptit scara de cer, apoi a-nceput să urce. La jumătatea drumului s-a oprit: voia să vadă dacă-o urmează flăcăul iubit; fără el, urcusul avea oare sens? Mai tîrziu, cînd la piept strîngea un copil, n-o mai privi în jos niciodată: urca tot mai sus, în brațe cu cerul. Albi porumbei îi țineau scara pe aripi.

Cedimir Milenovici
În românește de Dim. Rachici

Chemare pentru pace

Priviți în ochii noștri, Oameni de pretutindeni, Sufletele noastre

Deschide către voi Ca o poartă, Luminate

De razele soarelui Cu care ne poleim Meru

Visele înalte.

Priviți în ochii noștri, Oameni de pretutindeni,

În lumina lar Strălucește pacea

Cu care ne înobilăm

Gîndurile senine, Și cu care,

La rîndul nostru, Vă privim pe voi,

Chemîndu-vă

Să iubiți,

Nemărginit să iubiți

Pacea privitorilor noastre.

Priviți în ochii noștri, Oameni de pretutindeni, Odihniți-vă de tîhnă din ei,

Și întîndeți Miinile voastre, Oameni ai planetei,

Întîndeți miinile Spre noi,

Să ne dăm binețe, Să ne fărîm Fericire,

Împlinire Și pace.

Și înlînțuirea Miinilor noastre, Să inconjoare

Ca o cunună De flori

Întregul glob, Și dragostea Privitorilor noastre

Să o aşezăm La temelie

Păcii

În toate punctele cardinale

Ale pămîntului.

Vioarel Cozma

Pămîntul, oameni!

Stau cu Pămîntul — timplă lingă timplă — imi povestește de tropice, de pol, prin ce-a trecut și cite i se-nîmpă de cînd neliniștea-i tot dă ocol.

Stau cu Pămîntul — suflet lingă suflet — imi povestește cu singele din lut că-i plin de jar și de-alta plîns și de nebuni ce vor să-l vadă sluit.

Este Pămîntul de tristețe pămînt, vorbește suspinde de foame, arme, de cite nopți în inima lui sint, de cite de oboșit e și nu doarme.

Spune Pămîntul că a fost odată doar cîntec, împăcare și iubire, că nu avea în suflet nici o pată, nici rîni adînci de-altece cimitire.

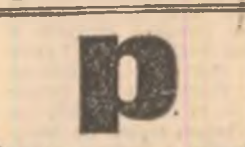
Dar azi Pămîntul-i de tristețe pămînt și strigătul-i deslășuit din soapte; stau cu Pămîntul, nu pot să-l văd infrînt, nu pot să cred că i s-ar face noapte.

Stau cu Pămîntul — frate lingă frate — imi este noapte și atît de frig cînd il aud vorbind de foame, moarte și-nspămintat spre-această lume strigă

PĂMÎNTUL, OAMENI, VINDECAȚI PĂMÎNTUL, se-nvecă de-alta-omărciune, PĂMÎNTUL, OAMENI, VINDECAȚI PĂMÎNTUL, eu cred că-n orice om e o minune.

Ilie Tudora

plastică

Valoarea și durata

Opera pictorului român **Corneliu Baba**, desigur se plămădește continuu sub ochii noștri, mirați parcă de vitalitatea ei extraordinară, este o operă a mai multor vremuri. Concentrează și sintetizează o experiență a meșteșugului artistic care nu este doar, sau neapărat, aceea a picturii românești antebelice. Corneliu Baba a crescut și s-a format artisticește într-un climat unde ideea de reprezentare era încă legată de modurile tradiționale de abordare a vizibilității. A intuit cu genialitate că șansa tipului de reprezentare tributar academismului este de a se putea transforma într-o nouă tehnică a viziunii prin destrămarea cronologiei „externe”, prin înlăturarea elementelor de comparație pe orizontală. Opera sa are doar o cronologie internă, aleatorie. Este o navă solitară pe care sînt oaspeți din cînd în cînd Velasquez și Goya. Inactua-

litatea artei maestrului nostru provine din atemporalitatea devenită un scut în fața vivacității moderniste. Baricadat în alif secol, maestrul își privește adeseori personajele cu cruzimea lucidă a observatorului ce ar fi putut fi chiar el. Un peisaj de la Toledo sau de la Veneția are strălucirea decrepită a unei istorii fascinante prin retrăire. La maestrul Baba imaginea, oricît de normală și banală ar părea, respiră o vreme indefinită, o părelnică eternitate.

Oricît ar părea de paradoxal, o asemenea pictură nu poate fi generator de „școală”. Se vorbește mult la noi de o descendență babistă. Dar să nu uităm cit de diferiți sînt între ei cei care, trecînd prin atelierul maestrului, nu au produs ulterior imitații pedestre. Să nu confundăm o anume tehnicitate, anume predilecții cromatice, cu apartenența la o „școală”. Nici Raf-

faello și nici Michelangelo nu au făcut școală, ci au stimulat o „manieră”. Caracterul inconfundabil al artei marilor creatori nu are alt concurent decît timpul. Concurența ce aspiră a deveni o modalitate nouă de stimulare a „inactualității” altora. Corneliu Baba lasă în cultura noastră tocmai această brazdă, cu iz ușor crepuscular, a manierei. Concentrarea asupra duratei îi aparține, însă, în întregime, ca și meștrilor singulari, din categoria căroră, lată, putem spune că face parte.

Acum mai multă vreme am avut privilegiul, foarte rar, de a-i păși pragul atelierului. M-au întîmpinat cîteva pînze zguduitoare. Profunzimea gîndului și intensitatea emoțională atingeau aici acel prag dincolo de care nu se mai poate păși cu cuvîntul. Nebunia, înțelepciunea, oroarea ca alternativă a frumuseții erau acolo constantele unei viziuni ce respira în înălțimi trudite ale spiritului, coborînd și marcînd simbolic memoria nesigură a vremii.

Grigore Arbore

CONFABULE

Un țaran trece strada

Casa bătrînească se oflîse, stătea să cadă, și ea de pe acoperiș se spărsese și putrezișe, în locul geamului de la ușa bucătăriei fuseseră bătute scînduri, acolo era întineric. Se ridică de la masă și se întinse pe pat, oboșit de drum, dar și de amintirile lui atît de ciudate, legate de Aristița. La urma urmei, se gîndea, ea nici nu era vinovată. Cît de vinovată poate fi un om care nu mai iubeste? Este ca atunci cînd, uitîndu-te dimineața pe ferestră, vezi că a nîng peste noapte, că e o altă iarnă, că al cincilea anotimp dintre toamnă și iarnă, cînd oamenii nu mai știu cum să se îmbrace, cînd e frig dimineața, cald la prînz, și iar frig seara, cînd, mîniște, înlădorese magnoliile, deci că acest interval, coridor, uita între cele două anotimpuri s-a sfîrșit brusc, într-un perete alb, de zăpadă.

Sau cînd te uita în oglindă, ca de obicei, cînd te piepteni, și deodată privirea îți coboară de pe păr pe față și vezi, surprins, că ai îmbrățișat. Credea că așa se întîmplase și cu Aristița cînd (cine știe cînd?) se trezise că nu mai simte nimic pentru el, că tot ce avea se spulberase, îl luase vîntul, că trecutul devenise pentru ea cealaltă lume, o lume în care nu mai vroia să trăiască. Atunci îl privise cu ochii mult micșorați (asta întra în recuzita obișnuită a flectării femei, care nu mai iubeste și nu mai vrea să fie iubită de un anume bărbat) și-i spuse:

— Du-te, pleacă, nu vreau să te mai văd, m-am săturat!

Filică-să, Mirela, era și ea de fată și asta îl făcuse să se supină și mai tare, doar un copil nu trebuie să-și audă părinții certîndu-se, ori Aristița alesese tocmai acel moment în care, stia, el nu avea cum să-i răspundă, să o certe. Se ridicase și plecase. Afară era frig, noapte,

puțini trecători, și acela neatent, grăbîit, blocurile, ca niște omizi mari, luminoase, îl măreau singurătate. N-avea cui să-i bată la poartă și să-i spună: „Auzi, vere, am venit și eu așa, pe la tine, că m-am certat iar cu nevastă-mea”. Și acela i-ar fi pus ceva pe masă, o ulciică și două pahare și i-ar fi spus: „Eh, așa e cu muierile, nu știu niciodată cum să le faci pe plac, iar dacă le mai și întra vreo prostie în cap, nu mai ai cum să le întorci!” Or, tocmai asta se întîmplase și cu Aristița. Își băgase în cap că el nu e la înălțimea ei, că trebuie să-l lase, dar de fapt nu-l mai iubea pur și simplu.

Iulian Neacșu

Desen de Mihaela Negru

„Fantasticul“ eminescian

devenit un loc comun al eminescologiei să se vorbească de proza fantastică a lui Eminescu. Modelul și sursele acestui „fantastic“ au fost indelung identificate în romanism, dar și în folclorul românesc. În principiu însă, a căsă mută cerneală pentru relevarea temei romantice a vieții-vis. A nega influențele e tot atât de eronat ca a le trata exclusiv la modul factologic...

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Festivitate la sediul Uniunii Scriitorilor / Puia Brebreanu și Nicolae Gheron

Prozatorul Vasile Brebreanu și poetul Grigore Hagiu

ESEU

SATUL DIN NOI

O posibilă peșteră

Sunt niște plecări către alte lumi, toate poveștile acestor scriitori. Dar și date și cel puțin din acest motiv cred că putem avea semne că ele, ar putea fi văzute și ca niște parabole. Sintem de fapt în '52, vremuri grele, să nu uităm, iar Schimnari despre care am vorbit mai adeseori n-ar putea decât să fie o alegorie...

Indeletniciri tot vechi

O posibilă alăturare: cum urla, cum scinea și mormura luparul acela din povestire, acolo, sus, în brațele tufanului, sub luna scintind și imposcând cu bătaie de aripi și neliniști reci, ascuțite...

peste codri, tot așa va fi urlat, poate, și Lazăr acesta al nostru, omul găsit aproape mort și în brațe cu un lup. Și poate că era chiar un lup de-al său, cum spunem, pentru că în vâta lui furase din pădure și crescuse multul pui de lup. Era pădurar, beteag de-un picior și de aceea războiul nu-l încorporase...

A. I. Zăinescu (va urma)

REMEMORĂRI

Singur în Mongolia (XXIII)

nu mai tin minte numele acelei cochete așezări de munte, știu doar că este așezată între vechia capitală Kara-korum și zona celor Șapte lacuri în rotundul unui platou mărginit de stînci cu forme ciudate. După ce am încheiat întâlnirea cu cititorii și am ascultat străvechi balade mongole, după ce micul motor datător de lumină electrică a amuțit, m-am retras în cameră și am încercat să adorm...

douăzeci de bătaie în plus, din pricina altitudinii desigur și a aerului rarefiat. Mi-a precizat apoi că după știința lui toți europenii care au vizitat această zonă manifestau aceeași simptomă. Am aruncat instinctiv o privire spre geamul odăii în care era cazat confratele Tolia dar n-am observat nici o mișcare. Ne-am apropiat de piatra cu formele ei grațioase și tinărul poet mi-a povestit, după ce a ascultat romanza mea, o legendă legată de destinul și opera unuia dintre cei mai mari sculptori mongoli, Dzanabadar...

CÎND ERAU TINERI (X)

UN DESTIN POETIC DUAL: ÎNTRE TELURIC ȘI MITIC

Înainte de orice considerație literară, câteva întâmplări revelatoare în legătură cu apariția stelei lui Gh. Istrate în constelația lirică a zilelor noastre. Mai întâi cunoștința mea indirectă prilejuită de o vizită în redacția revistei „Viața militară“, care făcuse în mod neînțeles literatură a făcut mult pentru propășirea literaturii române contemporane. Redactorul ei șef, prietenul meu, colonelul Dumitru Rădulescu, mi-a arătat cu mîndrie câteva fotografii pe care le avea pe birou și locuri se pregătea să le trimită la tipografie pentru ilustrarea, încă de la copertă, a numărului la ordinea zilei. Avea și de ce să fie mîndru dinamic animator al revistei militare, căci în centrul de interes al acestor fotografii se afla patriarhalul literelor române, Tudor Arghezi, alături de el distingîndu-se figurile emoționante, sub tensiunea momentului surprinderii imaginii, ale cîtorva scriitori în haină militară, poeții Nicolae Tăutu și Traian Reu, prozatorul Ion Grecea. În grup se mai afla, alături de alți camarazi care-și satisfăceau stagiul militar, un june subțirițel, cu ochi vișțiori, sfios ca o domnișoară, pe care colonelul Rădulescu mi-l-a prezentat drept cel mai talentat tinăr poet ce se găsea sub arme, descrierile a lui Nicolae Tăutu și a colaboratorului civil al „Vieții militare“, poetul Nicolae Dumbrăvă. Era anul, dacă nu mai înșel, 1963, pe cînd Tudor Arghezi împlinise 83 de ani iar cel mai tinăr poet aflat sub arme doar 23. Întîmplarea, deloc neșteptată, a făcut să-l cunosc pe tinărul aspirant la consacrară literară, la redacția revistei „Lucaferul“, pe care începuse tot cu sfîrșit să frecventeze, ba mai mult și cemașul în mare efervescentă la ora aceea, „Nicolae Labiș“ pe care îl prezida redactorul șef de atunci al revistei, abia înțelesul Eugen Barbu. În scurt timp, talentatul poet, devenit student al Facultății de limba și literatura română din București, beneficia de un spațiu generos în revista „Lucaferul“: o întreagă pagină, intitulată simplu dar sigur și angajat „Doi poeți“, împărțind-o în mod egal cu un alt nume de referință al litericii contemporane, ardelenul Gh. Pituț, a cărui evocare, în cadrul rubricii de față, urmează...

înch o constantă a acestui remarcabil lirism: sentimental dualității, dublarea. De la contraste și opoziiți curente — somn, trezie, vorbă, tăcere, floare, lut, Zănea-Făt-Frumos etc. — pînă la altele mai înalte — stăpîn-hot, om-pasăre etc. — eu poetului ajunge să descompere, firește, propria sa dualitate — eu și ceilalți: în mine locuiește cineva! exclamă el (nu-mi pune legi și pe neîmplărate!). Într-adevăr, în cazul de față „Măștiile somnului“, care avea să se impună ca tendință creatoare, cel mai generos cu devenirea sa ulterioară, pe cuprinsul a 10 cărți de poezie, în volumul de debut, includea și această poezie vizionară „Masca de dublu“, din care nu ne putem abține să nu citim câteva strofe revelatoare: Ieri numai omul / De primeneală / Care-și plătește somnul / Ca pe-o geseală. // El vine de-orunde — Din dimineață — / Unde fiecare și-ascunde / Pînă pe-o parte. În același prim volum, ca o prefigurare a vizionării și expresivității poetice generale, se conturează într-o poezie de deschidere „Masca descintecului“ opțiunile sale ulterioare: Crapă malul somnului / De-afiea neamuri de chipuri / Vechi și mai tinere și mai nenăscute, / Din larmă tulbură a neșărilor lor / M-am rupt și-am curs întreg / Pe firul lăcrimii de dimineață / La căpătul mamei sfînt, / Ea, descindîndu-mi ochii acri, / Mi-a spus primindu-mă cu vorbe: — Copilule, / De neură-ți miroase sufletul!... Fidel acestor negre procloriri materne, poetul alfel preocupat mai ales de păstrarea purității prunciei și a copilăriei, avea să prezinte într-o întreagă suită de măști și ritualuri (în accepțiunea de procedee magice, nu de ceremonii) devenirea mai ales „neguroasă“ ale ființării, concludente fiind aceste două mici capodopere lirice ale acestei vizionări: HITU AL: Ce să refuz și ce să mai accept / Înainte cuvintele miros a moarte / bat clopotele-amurgului în piept / mirosul lor copile ne desparte, // încep o floare și-o termin în zori / mi-e ingerul bolnav și mă refuză / dă-mi doamnă pînă unei mame eandori / și dă-mi înnoarea pruncilor pe huză / dar nu mai sînt cuvinte ca să spun / o spadă se sfîrșimă între oase / mi-e ingerul bolnav și boala lui / în cerul tot a moartea mea miroase. CEI CE SE NASC: Cei ce se nasc au mai multă cîndva / sub craniul stelei moare alții stes / cel care te sărută nu sînt eu / sub răsunărea mea e-un mort mereu // tu jură-te că vii cu ingeri buni / cu pleoapa goală-n care mă aduni / cu pielea florilor cu trupul parat / mamei lor înșeși de sub zăpadă // noi suterim de-o-mbrățurare acri / cum steaua se răscoală-n altă stea / căci trupurile noastre de pămînt / sînt un mormînt în alt mormînt. Dacă am formulat aprecierea capodoperei nu ne-am hazardat deloc din moment ce un exeget alit de sever ca Al. Piru nu eziță să aprecieze poemul „Destin“ din ultimul volum „Înterului

Tudor Arghezi acorindu-i un autograf celui mai tinăr poet al armatăi în 1963, „prezindu-i o stafetă“, cum a interpretat tatăl său, (șaran din Limpezișul Bărgăneșului, gestul argheziian.

tistic, grațian, insolitul artist plastic Benedict Gănescu incit găsiră de cuvînt să-l înscrie chiar pe așful generic ce anunța apariția noii reviste. În speranța că aceste amănunte sînt poate ușor sentimentale dar nerăstine acestei rubrici, în mod deliberat, dar încercăm să definim prin ce se distinge înălțarea stelei lui George Istrate pe firmamentul poeziei contemporane. Fără a ne lansa în integrarea poetului într-un context liric-universalaș cum au făcut-o în mare curent alții comentatori de-al săi, alfel autoritățile ale istoriei și criticii literare contemporane. Să ne ierte distinși, poet și stimați exegeți, dar după părerea noastră George Istrate se revendică din vatra sa natală bărgăneșă, sărăsumar, ca un destin poetic dual, ce oscilează între teluric și mitic (miticul mai ales în varianța sa orfică). Nu alfel crede un mare poet, cu un discernămint atit de rafinat, cum este Ștefan Augustin Doinaș care într-un comentariu de la țit de necesară și clarvăzătoare rubrică „Disciplina inspirăției“ (vezi „Viața românească“, iulie 1985) își intitulăză considerațiile pe marginea evoluției poetului în discuție: „Mit și ritual“ la Gheorghe Istrate. Comentariul respectiv cuprinde și această subliniere pe deplin îndreptățită: „Voi menționa, în fine,

tăceri“ (Editura „Cartea Românească“, 1985): „Capodopere din acest punct de vedere al destinului marelui creator, subliniază autoritarul comentator — ni s-a părut poezia „Destin“, cea mai lungă din volum, dar și celei mai frumoase lirice — de menționa toate, întîndînd: „Mă-noră luminele tăceri / și am uitat să vii primă / la masa galbenă a serii / în catedrala unui mit / — Prea mult fătura mea de fum / a ars sub clopotele voastre / prin gura cărora cum / eu simt, rostire dinvaste astre“. Începutul are asemănări cu sfîrșitul, căci trupurile noastre de pămînt și aceeași distanțare de contingent proprie genului... Vizitarea mitologică, implicit ipostaza ei orfică, nu e o intruire lirivă programatică înțelesă, ci una ce se reconstruie din multiple date ale mitologiei populare românești excentice fiindu-se în versul aforistic care debutăză volumul „Poem“ subintitulat „Valea Plingerii“ (Editura Eminescu, 1971): Mă-noră la basmele dinții ca-n sat. Oul primordial orfic nu e repetat în antica Heladă ci în Bărgăneșul nostru traco-gețic: Deschid cartea celor lumesci / Și ochii întîneșe cubular / În care zace un ou cu povestii / Învîlind în cămășile sale țiparuri. Poveștile-vedene, tipice mentalității țărănu-lui emăn, sînt de mare Valea Plingerii, Zănea-lac, desprind Uneltele de tînă, cu care Baba Constantina / Rîșnește țarina / Rupind în cîmp neghina. Nu lipsesc din aceste vizii preponderent neguroase nici cele lunoase cum este elogiul apei din poezia „Sfinxule, bolnav de-nchipuire“. Dar poetul, deși a făcut-o cu precădere în primul volum, nu uită să se întoarcă la la privelile dinții, chiar dacă aicd în perimetrul vedentilor sale nu lipsesc ipostaze înaltine și la alți rapsozi ai Cîmpilor române (V. Voiculescu, Zaharia Stancu, N. Crevedia, Ion Gheorghe Gheorghiu). Iată, în linii mari, câteva reprezentate de unele strofe, — în care triumfă teleticul: Pămînt clozit de berze, serum de tuci, / Blăni învărgate-n ochiul zilei / Ierburii rostogolite-n vălătuci / Pe pulbera dospită a reptilei („Bărgăneș“, „Măștiile somnului“, 1968). Acei dospit în care fată tepe, / Prin care cîntă dinții de țesală, / Văzduh prin care gîturile lunii / Cu luechevele de cer se spală („Grijdă, Poeme — „Valea Plingerii“ — 1971). Și iată și o fructificare a experienței și vizionării în formă de a lui Ion Gheorghe Gheorghiu, ce din „Zoozofia“: La mijlocul rugînit al anului / Între croapa de răsărit și apus, / Pe Movila Banului / Nespus, / Cu mila, cu potopul, cu sîrful / Începe Tîrgul („Tîrg sîstăv“, idem). La cupătul evaluării devenirii acestui destin poetic dual nu numai în ipostaza mitică ponderentă, ci și a universului liric în componența cărui se impune nu o dată teluricul, fuzionînd admirabil cu curentul predominant, cu ce am putea conchide deci cu o incurajatoare opțiune a lui Gheorghe Istrate însuși, formulată în prefața cu acest titlu, în culegerea „Pseudopatriarhalia“ (Editura „Cartea Românească“ încă în anul 1974: Voi fi mai drept în zodia cealaltă, / voi rupe ghimpii storși în talpă, / voi fi mai ager, mai decis, / n-o-i mai întîrziata atita vis.

Niculae Stoian P.S. Se pare că am dat în patina istoricilor literari, autori de dicționari, din moment ce, în mediul nostru antic, consacrat poeziei, Constantin Buzea, am consemnat că aceasta a urmat Liceul „Mihai Eminescu“ și nu „Gh. Sincăi“, cum a fost în realitate și pe care l-a absolvit, într-o altă promoție, și poeta Florența Albu, avînd-o ca profesoară de limba română pe Agatha Bacovia.

Mircea Micu

Theodor Codreanu

Desen de Raluca Grigoreca

